

№ 13 (837)
Квітень 2017 року

Спецвипуск для педагогічних працівників, випускників СЗШ та їхніх батьків

ОБНОВЛЕННЯ ФУНКЦІЙ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Процес децентралізації влади в Україні суттєво змінює економічні та адміністративні напрямки діяльності професійно-технічної освіти. Так, із 2016 року ПТО, як складова освітньої галузі, змінила джерела фінансування, що вплинуло на діяльність кожного ПТНЗ.

Розпочатий у минулому році перехід від державного замовлення на підготовку робітничих кадрів до регіонального замовлення став нормою в 2017 році.

Відповідно до методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 16.05.2016 року № 3-218/0/3-16 створено Раду професійно-технічної освіти. До її складу залучено представників влади, замовників кадрів та виконавців педагогічних послуг з навчання робітничих кадрів.

Наказом директора департаменту освіти і науки облдержадміністрації від 23 лютого 2017 року № 124 «Про здійснення аналізу планових обсягів підготовки робітничих кадрів та молодших спеціалістів у 2017 році» створено

робочу групу, яка за відповідним алгоритмом провела співбесіди з керівниками державних ПТНЗ.

За затвердженими показниками сформовано обсяги підготовки кадрів, котрі мають узгоджуватися з Радою професійно-технічної освіти області. Керівники навчальних закладів орієнтують свою діяльність на ринок праці, на ті рівні кваліфікацій, що потребують технології виробництва області.

Сучасні підходи до системи підготовки робітничих кадрів передбачають і збереження державного замовлення на професії, що мають загальнодержавне, стратегічне значення. На 2017 рік таких професій визначено дев'ятьнадцять.

Міністерство освіти і науки України започатковує експеримент з організації дуальної системи навчання робітничих професій. В цьому експерименті передбачена участь закладів ПТО та підприємств гірничодобувної галузі Кривбасу.

Відповідно до положення, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2014 р. № 688, у 2017 році заплановано впровадження та вивчення ефективності вхідного контролю знань, умінь та навичок осіб, яких приймають до професійно-технічних навчальних закладів на навчання за програмами перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Враховуючи вимоги щодо опанування випускниками ПТО новими виробничими технологіями, за Розпоряджен-

ням Кабінету Міністрів України на базі державних ПТНЗ створюється мережа навчально-практичних центрів.

Їх створення відбувається за рахунок державного бюджету та іноземних інвесторів.

Так, в рамках Українсько-швейцарського проекту на базі Дніпропетровського вищого училища будівництва створено центр «СантехЛюкс».

На базі ВПУ № 75 Покровського району створюється центр з професії «Тракторист-машиніст широкого профілю».

Передбачено створення навчально-практичного центру з професії «Швачка. Кравець. Закрійник» на базі Криворізького навчально-виробничого центру.

Профтехосвітяни мають великі надії на втілення програми модернізації ПТО, що передбачена середньостроковим планом пріоритетних дій Уряду на 2017-2020 роки.

Переконані, що поєднання зусиль влади, профтехосвітян, роботодавців забезпечить створення належних умов для випускників шкіл і молоді загалом для реалізації ними своїх конституційних прав на отримання першої професії за покликанням.

Віктор ВАСИЛИНЕНКО,
директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області, Заслужений працівник освіти України

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО ЗАМОВЛЕННЯ НА ПІДГОТОВКУ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ

Професійно-технічна освіта, як складова освітньої галузі, має свої особливості формування замовлення на підготовку робітничих кадрів, зважаючи на потреби населення та соціальне замовлення суспільства. Формування та втілення державної політики у галузі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, розвитку професійної освіти на обласному рівні відбувається на підставі нормативно-правових актів Уряду України та Дніпропетровської обласної державної адміністрації.

Закони України від 23.05.1991 р. № 1060-ХІІ «Про освіту» (ст. 12, 41), від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР «Про професійно-технічну освіту» (ст. 5, 9, 22, 38, 42, 50), від 20.11.2012 р. № 5499-VI «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» визначають механізм формування та розміщення державного замовлення.

В умовах реформування професійної освіти та процесів децентралізації влади в Україні виникла негайна потреба виокремити завдання формування регіонального замовлення на підготовку робітничих кадрів, що втілюється завдяки ухваленню у 2016 році на державному та обласному рівнях низки документів.

Так, Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 994-р «Про схвалення методичних рекомендацій щодо формування регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів» запроваджує єдиний підхід до формування регіонального замовлення на підготов-

ку фахівців та робітничих кадрів, а також визначає шляхи взаємодії місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій;

У Розпорядженні Дніпропетровської обласної державної адміністрації від 16.05.2016 № Р-218/0/3-16 «Про створення Дніпропетровської обласної ради стейкхолдерів професійної освіти» йдеться про новий консультативно-дорадчий орган при облдержадміністрації з питань впровадження державної і регіональної політики у галузі професійної освіти — Раді стейкхолдерів, що має сприяти розвитку професійної освіти на рівні області, організовує взаємодію органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, закладів, установ та організацій усіх форм власності в питаннях забезпечення області кадровим потенціалом;

Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 № 818 «Про затвердження переліку професій загальнодержавного значення, підготовка за якими здійснюється за кошти державного бюджету» визначає перелік 19 таких професій, підготовку кадрів за якими планується проводити із вересня 2017 року: виноградар; бджоляр; бурільник експлуатаційного та розвідувального буріння свердловин на нафту та газ; помічник бурільника експлуатаційного та розвідувального буріння свердловин на нафту й газ; моторист бурової установки; тістороб; верстатник деревообробних верстатів; живописець; верстатник широкого профілю; токарь; фрезерувальник; налагоджувальник верстатів і маніпуляторів з програмним керуванням; складальник корпусів металевих суден; монтер колій; слюсар

з ремонту дорожньо-будівельних машин та тракторів; машиніст бурової установки (будівельні роботи); монтажник систем вентиляції, кондиціонування повітря, пневмотранспорту й аспірації; помічник машиніста тепловоза; помічник машиніста електровоза.

Наказом МОН України від 06.06.2014 № 688 затверджено «Порядок проведення вхідного контролю знань, умінь та навичок для осіб, які приймаються на навчання за програмами перепідготовки або підвищення кваліфікації до професійно-технічних навчальних закладів». Завдяки вхідному контролю потенційні абітурієнти зможуть визначити відповідність раніше набутих професійних знань, умінь та навичок кваліфікаційним вимогам до робітничої професії; отримати навчання за програмами перепідготовки і підвищення кваліфікації з урахуванням підсумків вхідного контролю, що відповідно скоротить час та витрати на професійну підготовку.

На підставі цих законодавчих документів професійно-технічні навчальні заклади області формують державне та регіональне замовлення на підготовку робітничих кадрів в 2017 році. Відповідно до наказу департаменту освіти і науки облдержадміністрації від 23.02.2017 р. № 13/5-88 «Про здійснення аналізу планових обсягів підготовки робітничих кадрів та молодших спеціалістів у 2017 році» відбулися співбесіди з керівниками державних ПТНЗ. До складу комісії залучено представників влади, замовників кадрів та виконавців педагогічних послуг з навчання робітничих кадрів.

За підсумками співбесід погоджено обсяги замовлення у 2017 році:

— на підготовку робітничих кадрів за професіями загальнодержавного значення — 475 осіб;
— на підготовку робітничих кадрів та молодших спеціалістів у ПТНЗ, що фінансуються з місцевих бюджетів, — 9982 особи;

— державне замовлення на підготовку робітничих кадрів у навчальних центрах установ виконання покарань — 540 осіб.

Навчальні заклади таким чином коригують свою діяльність відповідно до потреб ринку праці тих міст і районів, де розташовані ПТНЗ; нашої області; України загалом.

Планові обсяги підготовки робітничих кадрів погоджено Дніпропетровською обласною радою стейкхолдерів професійної освіти, постійною комісією Дніпропетровської обласної ради з питань науки, освіти, сім'ї і молоді та спрямовано на погодження до Міністерства освіти і науки України.

Олена ГУРСЬКА, методист НМЦПТО у Дніпропетровській області

Стейкхолдери (англ. Stakeholders) — зацікавлені сторони, зацікавлені особи, фізичні та юридичні особи, які мають свій легітимний інтерес у діяльності організації. Іноді їх називають групами інтересів або групами впливу.

Нові професії – нові перспективи

Ознакою сучасної професійно-технічної освіти є переорієнтація на європейські підходи до навчання майбутніх робітників.

Приведення рівнів кваліфікації робітничих професій до європейських здійснюється шляхом підготовки кваліфікованих робітників за **укрупненими професіями**: *опоряджувальник будівельний, зварник, робітник з комплексного обслуговування будівель, верстатник широкого профілю, робітник фермерського господарства, майстер ресторанного обслуговування* тощо. У професійно-технічних навчальних закладах області здійснюється навчання з масових професій, що є **в переліку гостродефіцитних на ринку праці області**: *монтажник гіпсокартонних конструкцій, слюсар-ремонтник, слюсар-сантехнік, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, електрогазозварник, електрослюсар (слюсар) черговий та з ремонту устаткування, кухар, кондитер*, а також з немасових, але **дуже потрібних професій**: металургійної галузі – *вальцювальник стану холодного прокату*

труб, контролер у виробництві чорних металів; гірничої промисловості – *прохідник, електрослюсар підземний*, сфери послуг – *продавець продовольчих товарів, продавець непродовольчих товарів*.

Уряд України визначив 19 професій, пріоритетних для розвитку економіки країни, підготовка кадрів за якими здійснюватиметься за державної підтримки. На це у бюджеті передбачено 169 млн 600,8 тис. гривень.

ПТНЗ області у 2017-2018 навчальному році планують навчати за 10 професіями загальнодержавного значення: *налагоджувальник верстатів і маніпуляторів із програмним керуванням, живописець, бджоляр, верстатник широкого профілю, токар, фрезерувальник, тістобор, слюсар із ремонту дорожньо-будівельних машин і тракторів, помічник машиніста тепловоза, помічник машиніста електровоза*.

Зважаючи на зростання вимог до якості робочої сили та потребу зменшення професійно-кваліфікаційного дисбалансу на ринку праці, ПТНЗ області пропонують учнівській

молоді отримати робітничу кваліфікацію за первинною професійною підготовкою більш ніж зі 130 професій, 69 % яких – інтегровані.

Враховуючи тенденції ринку праці, навчальні заклади упроваджують нові інтеграції професій, за якими розробляються сучасні стандарти професійно-технічної освіти: *«Монтажник систем утеплення будівель. Муляр», «Машиніст електровоза. Люковий. Електрослюсар (слюсар) черговий та з ремонту устаткування», «Електрослюсар підземний. Машиніст підземних установок», «Слюсар з ремонту рухомого складу, Машиніст електровоза. Машиніст тепловоза»*.

Професійно-технічна освіта є головним джерелом оновлення робітничих ресурсів країни, а її випускники спроможні гідно представляти професійно-технічну освіту, свій навчальний заклад не лише на підприємствах України, а й за кордоном.

Тетяна БЕЗЦЕННА, методист НМЦ ПТО у Дніпропетровській області

Ринок праці як складова економічної системи країни відбиває всі політичні та соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні.

Як свідчать дані Державної служби статистики України, ситуацію на ринку праці Дніпропетровської області визначають такі чинники:

Чисельність зайнятого населення області у 2016 році у віці 15-70 років становить 1 млн 425,4 тис. осіб, що на 54,2 тис. менше, ніж у 2015 році; серед населення працездатного віку – 1 млн 386,9 тис. осіб, що на 52,8 тис. осіб менше, ніж в 2015 році.

За рівнем зайнятості населення у 2016 році Дніпропетровська область посідає друге місце в Україні – 59,1 % (показник по Україні – 56,3 %; показник по Києву – 62,3 %).

Проте, рівень зайнятості зменшився на 1,8 % в порівнянні з минулим роком.

Кількість безробітних у віці 15-70 років у 2016 р. збільшилась на 6,4 тис. осіб. Показник, що визначає рівень безробіття на Дніпропетровщині, є одним із кращих серед областей і становить 7,9 %, що на 0,7 % більше, ніж у 2015 році (по Україні – 9,3 %).

В області на 8,6 тис. осіб зменшилась середньооблікова кількість штатних працівників.

У січні-березні 2017 року в базі вакансій Дніпропетровської обласної служби зайнятості було майже 23,7 тис. вільних місць, що на 13,9 % більше, ніж у відповідному періоді 2016 року. Майже половина вакансій зосереджено у містах Дніпро, Кривий Ріг, Кам'янське.

Станом на 1 квітня 2017 року кількість вільних робочих місць становить 5,1 тис., із

Орієнтир – ринок праці

Майже 28 % вакансій передбачено для працевлаштування службовців. **Найбільша потреба у медичних працівниках** (лікар, медична сестра, фельдшер), **інженерах, бухгалтерях, економістах, менеджерах, майстрах, спеціалістах державної служби, юристах, касирах**.

Серед вакансій найбільше – 59 % – посад за робітничими професіями. **Мають попит на ринку праці професії:** *тракторист, водій, слюсар, продавець, електромонтер, електрогазозварник, токар, охоронець, кухар, електрослюсар, машиніст крана, озеленювач, швачка*.

Понад 13 % вакансій – це вакансії для осіб, які не мають спеціальної підготовки або професії, зокрема вакансії *підсобних робітників, прибиральників, вантажників, овірників, сторожів* тощо.

В середньому на одне вільне робоче місце претендує 6 безробітних (у відповідному періоді 2016 року – 9).

Тетяна КАРДЕЛЬ, начальник відділу професійної освіти Дніпропетровського обласного центру зайнятості

Коментар до виконання функцій державних ПТНЗ

Ринок праці є індикатором економічної ситуації в країні: він першим реагує на будь-які зміни. На жаль, зважаючи на те, у яких складних економічних та політичних умовах перебуває наша країна, говорити про позитивні тенденції на ринку праці важко, адже останні роки на ринку праці області кількість звільнених з роботи працівників перевищує кількість прийнятих.

За даними Головного управління статистики обласної служби зайнятості, станом на 1 січня 2017 року статус безробітних мали 18465 осіб з робітничою кваліфікацією. Реальна потреба у кваліфікованих робітниках становила 2334 осіб. У порівнянні з першою половиною 2016 року ситуація суттєво не змінилася, оскільки навантаження на вакантні місця для робітників залишилося на рівні 8 осіб. Вибірково проаналізовано

потребу у вакансіях з 56 масових робітничих професій, які актуальні на ринку праці для підприємств області, і встановлено, що на обліку в обласному центрі зайнятості перебувало 8406 безробітних, які мають робітничу кваліфікацію, а реальна потреба підприємств області у робітниках складала 851 вакантних місць для фахівців робітничих професій (10 осіб на одне вакантне місце).

За підсумками моніторингу 2016 року з 58 масових професій виявлено професії, актуальні на ринку праці Дніпропетровської області: *токар; токар-карусельник; токар-розточувальник*.

Також визначено робітничі професії, що створюють дисбаланс на ринку праці і збільшують кількість безробітних в області:

- водій автотранспортних засобів (на обліку 1405, потреба – 115);

- тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (на обліку 1241, потреба – 3);

- продавець продовольчих товарів (на обліку 800, потреба – 62);

- продавець непродовольчих товарів (на обліку 682, потреба – 20);

- тракторист (на обліку 407, потреба – 29).

За підсумками моніторингових досліджень ПТНЗ області пропонується:

- зважати на потреби регіонального ринку праці з урахуванням даних статистики при формуванні регіонального замовлення на 2017 рік;

- ініціювати ліцензування нових професій, що потрібні на ринку праці за замовленнями роботодавців;

- урізноманітнити форми соціальної реклами престижності ро-

бітничих професій серед населення, учнівської молоді з використанням Інтернет-середовища;

- за підсумками тендерного відбору, який проводив у січні 2017 року обласний центр зайнятості, створювати в ПТНЗ умови для навчання безробітних професіям, що актуальні на ринку праці;

- в ПТНЗ III рівня атестації використовувати ліцензійні можливості для навчання професіям з високим рівнем кваліфікації, що мають попит на ринку праці та на підприємствах регіону.

Олександр ТЕРЕНТЬЄВ, заступник директора НМЦ ПТО у Дніпропетровській області

Абітурієнти та батьки!

Вибір професії – один із найважливіших етапів у житті кожної людини.

Навчально-методичний центр профтехосвіти у Дніпропетровській області запрошує вас завітати на сайт <http://nmc-ptp.dp.ua/>, де у розділі «Профорієнтаційний термінал» ви можете ознайомитися з професіями за галузевим спрямуванням, перспективами працевлаштування на провідні підприємства регіону та кар'єрного зростання.

Бажаємо Вам знайти свій шлях і зробити правильний вибір!